Ročník 1960

Sbírka zákonů

Republiky československé

Částka 24 Vydána dne 7. června 1960 Cena 80 haléřů

OBSAH:

65. Zákon o národních výborech

66. Vládní nařízení o úpravě některých poměrů poslanců národních výborů a občanů zvolených za členy komisí národních výborů

65

ZÁKON

ze dne 25. května 1960

o národních výborech

Národní shromáždění Republiky československé usneslo se na tomto zákoně:

Oddíl 1

Postavení národních výborů a jejich úloha v rozvoji socialistické společnosti

§ 1

(1) Národní výbory — nejširší organizace pracujících — jsou orgány státní moci a správy v krajích, v okresech a v obcích.

(2) Národní výbory jsou výrazem svazku dělníků, rolníků a inteligence v čele s dělnickou třídou. Veškerou svou činností tento svazek neustále upevňují a prohlubují.

§ 2

Národní výbory jsou složeny z poslanců, kteří jsou lidem voleni, lidu odpovědní a mohou být z rozhodnutí svých voličů kdykoliv odvoláni.

§ 3

(1) Národní výbory organizují pod vedením Komunistické strany Československa hospodářskou a kulturní výstavbu na svém území a jsou předními strážci socialistických vymožeností lidu. Veškerá jejich činnost směřuje k všestrannému rozvoji vyspělé socialistické společnosti.

(2) Otázky hospodářské a kulturní výstavby řeší a přijatá opatření provádějí za nejširší účasti pracujících kolektivní volené orgány — plenární zasedání, rada a komise národního výboru. Tyto komise jsou významným nástrojem k rozšiřování účasti pracujících na přímém řízení hospodářství a kultury a rozhodují v nich poslanci spolu s dalšími občany.

§ 4

Národní výbory vytvářejí soustavně podmínky, aby pracující se v co největším počtu tvořivě podíleli na neustálém rozvoji společnosti, v masovém měřítku uplatňovali svou iniciativu a aktivitu, získávali stále bohatší zkušenosti v řízení státu a vyrůstali v uvědomělé organizátory socialistické výstavby. Tím národní výbory nejen znásobují své síly, ale plní i významné poslání v komunistické výchově pracujících.

§ 5

Národní výbory úzce spolupracují s dobrovolnými společenskými organizacemi, zejména s Revolučním odborovým hnutím a s Československým

svazem mládeže. Spolu s nimi organizují pracující k řešení a provádění hospodářských a kulturně-politických úkolů, rozvíjejí socialistické soutěžení a výchovu pracujících a upevňují vztahy soudružské spolupráce.

§ 6

(1) Národní výbory jsou pod stálou kontrolou pracujícího lidu, jsou mu plně odpovědny a pravidelně mu skládají účty ze své činnosti.

(2) Kritiku, připomínky, stížnosti, návrhy a podněty přijímají národní výbory s plnou pozorností a s vědomím, že jsou v nich vyjádřeny bohaté zkušenosti pracujícího lidu z praxe socialistické výstavby.

§ 7

Národní výbory spojují ve své činnosti plnění úkolů celostátních s uspokojováním zvláštních potřeb svého území, řídíce se zásadou, že zájmy všeho lidu jsou nadřazeny zájmům dílčím a místním.

§ 8

(1) Národní výbory zabezpečují na základě státního plánu rozvoje národního hospodářství a státního rozpočtu komplexní rozvoj hospodářství a kultury krajů, okresů, měst a vesnic.

(2) Národní výbory řídí a odpovídají za společensky důležitá odvětví hospodářství a kultury, především za výrobu zemědělskou, stavební a místního průmyslu, za bytovou a občanskou výstavbu, za silniční dopravu, za vodní hospodářství, za zdravotnické, sociální, komunální a jiné služby, za rozvoj školství a kultury. Stálým rozvíjením těchto úseků významně ovlivňují tempo rozvoje celého národního hospodářství a podílejí se na zvyšování hmotné a kulturní úrovně obyvatelstva.

(3) Národní výbory spolupracují při plánování a zabezpečování rozvoje hospodářství řízeného přímo ministerstvy a dbají o soulad činnosti a rozvoje všech odvětví národního hospodářství na svém území. Podílejí se na rozmisťování výrobních sil, mobilizují zdroje a rezervy k plnění plánu v celém národním hospodářství, dbají o vytváření účelných a hospodárných vztahů mezi výrobou, odbytem, zásobováním a dopravou, o účinnou spolupráci podniků a organizací na svém území i o hospodárné využívání prostředků vynakládaných na socialistickou výstavbu.

§ 9

(1) Národní výbory řídí a plně odpovídají zejména za neustálý rozvoj

zemědělské výroby; organizují rozvoj socialistické velkovýroby, pečují o upevňování jednotných zemědělských družstev a státních statků, o zavádění nejnovějších poznatků vědy a techniky do zemědělské výroby, o zvyšování úrodnosti půdy a ochranu zemědělského půdního fondu; plánují a organizují výkup zemědělských výrobků a odpovídají za splnění plánu výkupu;

stavební výroby, která je jim podřízena, a výroby některých stavebních hmot; zajišťují bytovou a občanskou výstavbu, pečují o údržbu bytového fondu, jeho plné využití a spravedlivé přidělování bytů; řídí výstavbu obcí a dbají o stálé zlepšování jejich vzhledu;

průmyslové výroby místního významu, služeb, oprav a údržby pro obyvatelstvo; zabezpečují zásobování obyvatelstva uhlím;

zásobování národního hospodářství i obyvatelstva vodou;

veřejné osobní i nákladní silniční dopravy a její účelné uspořádání; spravují silniční síť a značnou část autoopravárenství;

veřejného stravování; zabezpečují soulad činnosti všech zařízení veřejného stravování;

školství, kultury a vzdělání lidu; zajišťují těsné spojení školy se životem a ve spolupráci s dobrovolnými společenskými organizacemi pečují o rozvíjení kulturní a osvětové činnosti zaměřené k šíření vědeckého světového názoru, k zvyšování všestranného vzdělání pracujících a k výchově uměním, podporují lidovou uměleckou tvořivost a vytvářejí podmínky pro bohatý kulturní a společenský život pracujících;

preventivní a léčebné zdravotní péče o obyvatelstvo a sociálního zabezpečení pracujících.

(2) K účinnému plnění těchto úkolů národní výbory

spravují hospodářské organizace, školská, kulturní, osvětová, zdravotní, sociální a jiná zařízení, projektové a jiné ústavy a podle potřeby zřizují další takové organizace, k zabezpečení jejich úkolů svěřují jim do správy části národního majetku, jmenují a odvolávají jejich vedoucí pracovníky a řídí jejich činnost;

hospodaří podle vlastního plánu a rozpočtu potřebnými investičními a dalšími materiálními a finančními prostředky a stanoví počty pracovníků;

zabezpečují školení odborných pracovníků včetně středních odborných kádrů a pečují o další odborný i politický růst všech pracovníků;

rozvíjejí ve spolupráci s orgány Revolučního odborového hnutí a jednotných zemědělských družstev socialistické soutěžení pracujících a organizují dobrovolné pracovní brigády a svépomocné akce občanů.

(3) Národní výbory

dozírají na plynulé zásobování obyvatelstva všemi druhy zboží, rozmisťují obchodní prodejny a podle potřeb obyvatelstva jejich síť zdokonalují, pečují o zvýšení kulturnosti prodeje a o rozvíjení jeho pokrokových forem;

pečují o zvelebení přírody a ochranu půdy, lesů, ovzduší a vodních toků a vytvářejí tak stále bohatší zdroj blahobytu lidu i vhodné prostředí pro zdraví a odpočinek pracujících;

zabezpečují občanům, zvláště mládeži vycházející ze škol, právo na práci;

vytvářejí podmínky pro rozvoj tělesné výchovy a sportu;

všestranně přispívají k upevňování obranyschopnosti země.

§ 10

Národní výbory mají právo sledovat činnost státních orgánů a hospodářských organizací na svém území, hodnotit, jak plní úkoly, upozorňovat je na nedostatky v jejich činnosti a požadovat jejich odstranění; pomáhají jim při plnění úkolů. Hospodářské organizace řízené ústředními orgány jsou povinny spolupracovat s národními výbory a plnit úkoly nutné k zabezpečení plánovitého rozvoje krajů, okresů a obcí.

§ 11

(1) Národní výbory dbají, aby byly plněny zákony, chrání socialistické vymoženosti pracujícího lidu, socialistické vlastnictví, práva a oprávněné zájmy občanů a socialistických organizací, zabezpečují veřejný pořádek a dodržování pravidel socialistického soužití. K tomu vedou ve spolupráci s dobrovolnými společenskými organizacemi všechny občany.

(2) Národní výbory podle ustanovení zvláštních zákonů volí a odvolávají soudce a soudce z lidu. Hodnotí, jak soudy v jejich obvodu plní své úkoly, a pomáhají jim.

§ 12

Národní výbory jsou oprávněny vydávat obecně závazná nařízení, pokud je jich třeba k plnění jejich úkolů. Tato nařízení nesmějí být v rozporu se zákony a jinými právními předpisy.

Oddíl 2

Soustava národních výborů. Úloha národních výborů jednotlivých stupňů v řízení hospodářského a kulturního rozvoje země

§ 13

(1) Soustava národních výborů, způsob jejich řízení a činnosti a výstavba jejich orgánů spočívá na zásadě demokratického centralismu, v němž se ústřední řízení hospodářské a kulturní výstavby společnosti účelně spojuje s širokou pravomocí a odpovědností národních výborů všech stupňů, za současného uplatnění tvůrčí iniciativy a aktivní účasti pracujících.

(2) Soustavu národních výborů tvoří krajské národní výbory, okresní národní výbory a v obcích městské a místní národní výbory.

(3) Městské národní výbory působí ve městech, která jsou sídly krajů a okresů, a v ostatních velkých obcích městského charakteru, které určí krajský národní výbor.

(4) Městské národní výbory v Bratislavě, v Brně, v Ostravě a v Plzni mají postavení okresního národního výboru. V obvodech těchto měst působí obvodní národní výbory.

(5) V hlavním městě Praze je Národní výbor hlavního města Prahy, který má postavení krajského národního výboru. V pražských obvodech jsou obvodní národní výbory.

(6) Se souhlasem obyvatel může být rozhodnutím krajského národního výboru zřízen jeden místní národní výbor i pro několik obcí.

§ 14

(1) Počet poslanců národního výboru se stanoví se zřetelem na územní rozsah a počet obyvatel v obvodu národního výboru, jeho úkoly v rozvoji hospodářství a kultury, jakož i se zřetelem na to, aby národní výbor tvořil dělný pracovní sbor.

(2) Do krajských národních výborů se volí 80—150 poslanců.

(3) Do okresních národních výborů se volí v okresech do 135 000 obyvatel 60 až 90 poslanců

a v okresech nad 135 000 obyvatel 90 až 120 poslanců.

(4) Do místních a městských národních výborů se volí

v obcích do 600 obyvatel	9	až	15 poslanců
v obcích od 600 do 1500 obyvatel	15	až	25 poslanců
v obcích od 1500 do 5000 obyvatel	25	až	35 poslanců
v obcích od 5000 do 10 000 obyvatel	35	až	45 poslanců
v obcích od 10 000 do 20 000 obyvatel	45	až	70 poslanců
v obcích od 20 000 do 50 000 obyvatel	70	až	100 poslanců
v obcích nad 50 000 obyvatel	100	až	120 poslanců

(5) Do městských národních výborů v Bratislavě, v Brně, v Ostravě a v Plzni se volí jeden poslanec na 1000 obyvatel, nejvýše se však volí 150 poslanců. Do obvodních národních výborů v těchto městech se volí tolik poslanců jako do místních (městských) národních výborů.

(6) Do Národního výboru hlavního města Prahy se volí 1 poslanec na 6500 obyvatel. Do obvodních národních výborů v Praze se volí 1 poslanec na 1000 obyvatel, nejméně se však volí 50 a nejvýše 80 poslanců.

§ 15

(1) Úloha národních výborů jednotlivých stupňů v hospodářské a kulturní výstavbě vychází z těchto zásad:

1. Krajské národní výbory odpovídají za správné stanovení a rovnoměrné plnění úkolů hospodářské a kulturní výstavby řízené národními výbory. Při plnění těchto úkolů vycházejí z jednoty celostátních a místních zájmů. Napomáhají k zabezpečení celostátních úkolů na území kraje, organizují využívání všech jeho zdrojů a rezerv, dbají o správné rozmístění hospodářství řízeného národními výbory a iniciativně navrhují ústředním orgánům řešení problémů rozvoje kraje. Řídí činnost okresních národních výborů a vytvářejí předpoklady pro to, aby všechny národní výbory na jejich území mohly úspěšně plnit své úkoly v rozvoji hospodářství a kultury. Přímo řídí hospodářské a rozpočtové organizace krajského významu. Zabezpečují jednotu odvětvových a územních hledisek v řízení a plánování rozvoje národního hospodářství a kultury.

2. Okresní národní výbory jsou v soustavě národních výborů hlavním článkem řízení rozvoje hospodářství a kultury. Odpovídají za správné stanovení úkolů hospodářské a kulturní výstavby řízené okresními, městskými a místními národními výbory a za rovnoměrné plnění těchto úkolů. Řídí a pomáhají rozvíjet hospodářskou a kulturní činnost městských a místních národních výborů a mají rozhodující postavení v řízení rozvoje zemědělské výroby, školství a kultury. Usměrňují výstavbu obcí a zajišťují její vysokou hospodárnost. Přímo řídí ty hospodářské, školské, sociální, zdravotní a jiné organizace, které vyvíjejí činnost a uspokojují potřeby pracujících převážně v rámci okresu. Účastní se řízení komplexního rozvoje hospodářství na území kraje a zabezpečují komplexní rozvoj okresu.

3. Místní a městské národní výbory, které jsou nejblíže pracujícímu lidu, řídí nebo spravují podniky a zařízení, která uspokojují potřeby obyvatelstva převážně na území obce. Mají zvlášť významnou úlohu při prohlubování socialistické demokracie a při zajišťování růstu hmotné a kulturní úrovně obyvatelstva.

Místní a městské národní výbory zabezpečují hlavně rozvoj zemědělské výroby, upevňování jednotných zemědělských družstev a výkup zemědělských výrobků. Při řešení otázek rozvoje zemědělství využívají aktivity a iniciativy všech občanů. Místní a městské národní výbory rozvíjejí služby a místní výrobu, zvláště ve městech a v jiných větších obcích, do nichž má spád několik okolních obcí; zřizují podniky poskytující služby a zajišťují tak lepší uspokojování rostoucích potřeb obyvatelstva a postupné odstraňování rozdílu mezi městem a venkovem. Odpovídají za celkovou bytovou politiku v obci. Spravují školská, kulturní a jiná zařízení a ve spolupráci se společenskými organizacemi pečují o rozvoj vzdělání a bohatý kulturní život pracujících. Vyřizují běžné záležitosti občanů.

(2) Úlohu Národního výboru hlavního města Prahy a obvodních národních výborů v Praze vymezí vláda s přihlédnutím k dvoustupňové soustavě a k povaze úkolů národních výborů v hlavním městě republiky.

§ 16

Národní výbor vyššího stupně usměrňuje a řídí činnost národních výborů nižších stupňů a dbá při-

tom plně jejich pravomocí a odpovědnosti. Národní výbor vyššího stupně těsně spolupracuje s národními výbory nižšího stupně při přípravě vlastních opatření, seznamuje je s důležitými problémy politického, hospodářského a kulturního rozvoje, které řeší vyšší orgány, a poskytuje jim účinnou pomoc při plnění úkolů.

§ 17

Činnost národních výborů řídí a kontroluje vláda.

§ 18

(1) Hlavním nástrojem řízení hospodářské a kulturní výstavby je státní plán rozvoje národního hospodářství a státní rozpočet. Na jejich základě stanoví národní výbory pro svůj obvod plán hospodářské a kulturní výstavby a rozpočet za úseky jimi řízené.

(2) Státní plán rozvoje národního hospodářství a státní rozpočet stanoví směry, tempo a proporce rozvoje hospodářství řízeného národními výbory a hlavní úkoly v kulturní výstavbě.

Přitom státní plán stanoví jednotlivým krajským národním výborům takové základní úkoly, které je nutné splnit k zabezpečení proporcionálního rozvoje celého národního hospodářství. Objem investičních i ostatních materiálových a finančních prostředků a počty pracovníků se stanoví jednotlivým krajským národním výborům souhrnně za všechna odvětví řízená národními výbory; v nezbytné míře se stanoví všem nebo jen některým krajům odděleně pro některá odvětví nebo jejich části.

Obdobně postupuje národní výbor vyššího stupně vůči národním výborům nižšího stupně a vůči podnikům a organizacím, které řídí.

(3) Každý národní výbor vypracuje vlastní plán a rozpočet, v němž stanoví — při dodržení ukazatelů státního plánu a rozpočtu — podrobněji proporce a úkoly v rozvoji hospodářské a kulturní výstavby jím řízené. Při vypracování a zajišťování plánů a rozpočtů sleduje hledisko komplexního rozvoje národního hospodářství na svém území a podle pořadí naléhavosti potřeb a místních podmínek samostatně rozhoduje o použití prostředků pro investiční výstavbu i ostatních materiálových a finančních prostředků a pracovních sil. Usiluje přitom o nejvyšší hospodárnost.

(4) Vláda soustavně prověřuje, jak národní výbory plní plánované úkoly, a hodnotí výsledky jejich činnosti. Činí opatření potřebná k řádnému zajištění úkolů národních výborů. Obdobně postupuje i národní výbor vyššího stupně vůči národním výborům nižšího stupně a vůči podnikům a zařízením, které jsou mu podřízeny.

§ 19

(1) Ministerstva (ústřední orgány) jsou povinna těsně spolupracovat především s krajskými národními výbory při vypracování návrhů státního plánu a státního rozpočtu a řešit s nimi závažné problémy rozvoje hospodářství a kultury. Svou činností vytvářejí podmínky k tomu, aby národní výbory mohly plnit své úkoly, a poskytují jim všestrannou pomoc.

(2) Ministerstva (ústřední orgány) působící v odvětvích spravovaných národními výbory v úzké součinnosti s krajskými národními výbory zvláště sledují, kontrolují a napomáhají plnění hlavních úkolů plánů a rozpočtů, zabezpečují vysokou úroveň odborného vedení odvětví, uplatňují v nich nejnovější poznatky vědy a techniky a vydávají směrnice v otázkách vyžadujících jednotnou celostátní úpravu.

§ 20

Odporuje-li některé usnesení národního výboru plánu nebo rozpočtu, zákonu, nařízení nebo usnesení vlády, usnesení národního výboru vyššího stupně anebo usnesením nebo směrnicím ústředních orgánů státní správy, navazujícím na zákony, nařízení nebo usnesení vlády, a nezjedná-li nápravu národní výbor sám, národní výbor vyššího stupně anebo vláda takové usnesení zruší. Rada národního výboru vyššího stupně může pozastavit výkon takového usnesení; předloží pak věc neodkladně svému národnímu výboru k rozhodnutí.

Oddíl 3

Činnost a výstavba národních výborů

§ 21

Řízení hospodářské a kulturní výstavby ve svém územním obvodu uskutečňuje národní výbor kolektivními orgány složenými z poslanců — plenárním zasedáním, radou a komisemi národního výboru. Plenárnímu zasedání národního výboru přísluší vytvářet orgány národního výboru, hospodářské a rozpočtové organizace, určovat směr jejich činnosti a hlavní úkoly a kontrolovat jejich plnění.

V plenárním zasedání, v radě a v komisích poslanci přímo řeší a zajišťují plnění úkolů národního výboru. Zastupitelský sbor tak svými členy jedná, usnáší se i vykonává svá rozhodnutí a rozhodnutí vyšších orgánů.

Plenární zasedání národního výboru

§ 22

(1) Plenární zasedání národního výboru jsou svolávána k věcnému projednání a vyřešení zásadních otázek hospodářského a kulturního života kraje, okresu, města nebo vesnice.

(2) Národní výbor na svých plenárních zasedáních zejména:

a) stanoví politickohospodářské směrnice pro vypracování plánu a rozpočtu, schvaluje plány a rozpočty, jimiž určuje úkoly podřízeným organizacím a národním výborům nižšího stupně, a přiděluje prostředky k jejich plnění; projednává pololetní a roční výsledky plnění plánu a rozpočtu a schvaluje výsledky hospodaření podřízených organizací a roční komplexní rozbory hospodaření, jakož i závěrečný účet národního výboru;

b) řeší zásadní otázky související s řízením a plánováním komplexního rozvoje hospodářství na svém území a se zabezpečováním úkolů v jednotlivých odvětvích hospodářství a kultury řízených národními výbory;

c) zabezpečuje v podmínkách svého území stranická a vládní usnesení;

d) zřizuje a ruší hospodářské a rozpočtové organizace v odvětvích řízených národními výbory;

e) řídí činnost své rady, komisí, odborů a národních výborů nižších stupňů; kontroluje, jak plní svou úlohu organizátorů pracujících při uskutečňování úkolů národních výborů, a hodnotí výsledky jejich práce.

(3) Národní výbor na svých plenárních zasedáních

a) volí a odvolává předsedu národního výboru, jeho náměstky, tajemníka a ostatní členy rady,

b) zřizuje komise, volí a odvolává jejich předsedy a ostatní členy,

c) zřizuje a ruší odbory národního výboru a ustanovuje a zprošťuje jejich vedoucí,

d) volí a odvolává soudce a soudce z lidu podle ustanovení zvláštních zákonů a projednává zprávy o činnosti soudů ve svém obvodu.

(4) Národnímu výboru přísluší vydávat obecně závazná nařízení. V nutných a neodkladných případech může vydat nařízení i rada národního výboru; takové nařízení pozbude platnosti, neschválí-li je národní výbor v nejbližším plenárním zasedání.

§ 23

(1) Plenární zasedání národního výboru jsou svolávána, kdykoliv je toho třeba k řešení důležitých a zásadních otázek. Plenární zasedání krajských národních výborů jsou svolávána nejméně čtyřikrát do roka, okresních a městských národních výborů nejméně šestkrát do roka a místních národních výborů nejméně osmkrát do roka.

(2) Plenární zasedání národního výboru svolává předseda národního výboru na podkladě usnesení rady. Požádá-li o to alespoň čtvrtina poslanců nebo národní výbor vyššího stupně nebo jeho rada, musí předseda svolat národní výbor k mimořádnému plenárnímu zasedání.

(3) Národní výbor se může usnášet, je-li přítomna většina jeho poslanců; k platnosti usnesení se vyžaduje většina hlasů přítomných poslanců.

§ 24

(1) Přípravu plenárního zasedání národního výboru organizuje jeho rada v těsné spolupráci s komisemi a s poslanci národního výboru a za nejširší účasti pracujících. Návrhy důležitých usnesení národního výboru se předkládají zpravidla po projednání s orgány národních výborů nižšího stupně.

(2) Plenární zasedání národního výboru musí být připraveno tak, aby na něm mohly být na podkladě rozborů věcně projednány a řešeny otázky hospodářského a kulturního života kraje, okresu nebo obce. S předkládanými návrhy musí být poslanci včas seznámeni, aby měli možnost je všestranně posoudit, uplatnit k nim připomínky, popřípadě vznést další návrhy.

(3) Plenární zasedání národního výboru je veřejné. Rada uvědomuje občany o jeho konání a o navrženém pořadu.

Rada národního výboru

§ 25

(1) Rada je výkonným orgánem národního výboru. Zabezpečuje a organizuje plnění úkolů ná-

rodního výboru na všech úsecích hospodářské, kulturní a ostatní společenské činnosti podle směrnic svého národního výboru, národních výborů vyšších stupňů a jejich rad. Přísluší jí řešit všechny závažnější otázky širšího dosahu, pokud nejsou vyhrazeny plenárnímu zasedání národního výboru.

(2) Rada národního výboru zejména:

a) organizuje vypracování a plnění plánu rozvoje hospodářství a rozpočtu; přitom se soustřeďuje na zabezpečení hlavních článků rozvoje hospodářství a kultury, na řešení důležitějších otázek společných několika odvětvím a na řešení otázek přesahujících svými hlavními souvislostmi rámec jednoho odvětví;

koordinuje rozvoj hospodářství řízeného národním výborem s rozvojem hospodářství řízeného ministerstvy;

rozpracovává a zajišťuje úkoly, jež vyplývají z usnesení národního výboru a rad národních výborů vyšších stupňů;

projednává a řeší iniciativní návrhy komisí, poslanců, odborů národního výboru a národních výborů nižších stupňů a jejich rad;

b) usměrňuje a koordinuje činnost komisí a řídí činnost odborů národního výboru;

zabezpečuje řízení hospodářských a rozpočtových organizací řízených příslušným národním výborem a jmenuje a odvolává jejich vedoucí;

c) usměrňuje a řídí činnost rad národních výborů nižších stupňů a poskytuje jim účinnou pomoc při plnění úkolů, především při zabezpečování proporcionálního rozvoje hospodářství, při uplatňování progresívních způsobů hospodaření a zdokonalování metod řízení organizací;

d) organizuje soustavnou kontrolu plnění stranických a vládních usnesení, usnesení národního výboru i svých vlastních a účinnosti opatření přijatých k zabezpečení úkolů plánu a rozpočtu;

dbá o včasné a správné vyřizování stížností a podnětů pracujících.

(3) Rada národního výboru používá při zabezpečování úkolů nejrůznějších forem masové organizátorské a výchovné činnosti. Svolává porady nejlepších pracovníků a novátorů, technickoekonomické konference, pořádá diskuse k důležitým otázkám a radí se se společenskými organizacemi při přípravě závažných opatření národního výboru. Za součinnosti poslanců a opírajíc se o iniciativu občanů organizuje vytváření uličních a osadních výborů a výborů žen a usměrňuje jejich činnost.

§ 26

Rada rozhoduje vždy ve sboru, schází se ke schůzím podle potřeby, nejméně však jednou za 14 dnů. Usnáší se většinou hlasů všech svých členů.

§ 27

(1) Radu tvoří předseda národního výboru, jeho náměstkové, tajemník a ostatní členové rady.

(2) Rada krajského národního výboru a Národního výboru hlavního města Prahy má patnáct až osmnáct členů.

(3) Rada okresního národního výboru, městského národního výboru v Bratislavě, v Ostravě, v Brně a v Plzni a obvodního národního výboru v Praze má dvanáct až patnáct členů.

(4) Rada městského, místního nebo obvodního národního výboru má v městech (v obcích, městských obvodech) s počtem

nad 20 000 obyvatel	12—15 členů
od 10 000 do 20 000 obyvatel . .	11—14 členů
od 5000 do 10 000 obyvatel . . .	10—13 členů
od 1500 do 5000 obyvatel	9—11 členů
od 600 do 1500 obyvatel	7—9 členů
do 600 obyvatel	5—7 členů

(5) Se souhlasem rady národního výboru vyššího stupně může být počet členů rady podle skutečné potřeby zvýšen; ke zvýšení počtu členů rady krajského národního výboru je třeba souhlasu vlády.

§ 28

(1) Radu zvolí národní výbor na celé volební období.

(2) Rada je podřízena a odpovědna svému národnímu výboru. Předkládá mu pravidelně zprávy o své činnosti.

(3) Národní výbor může svou radu i její jednotlivé členy kdykoliv odvolat.

(4) Rada setrvává ve své funkci i po uplynutí volebního období, dokud si nově zvolený národní výbor nezvolí radu.

§ 29

(1) Rada národního výboru vyššího stupně usměrňuje a řídí činnost rad národních výborů nižších stupňů a pomáhá jim při plnění úkolů.

(2) Rada národního výboru může zrušit usnesení rady národního výboru nižšího stupně za podmínek stanovených v § 20.

(3) Rady národních výborů jsou ve své činnosti podřízeny vládě.

§ 30

(1) Předseda národního výboru zastupuje národní výbor navenek. Zajišťuje řádnou činnost rady, zejména svolává a řídí její schůze a zabezpečuje plnění jejích usnesení. Předseda národního výboru podpisuje spolu s tajemníkem nařízení a jiná usnesení národního výboru a jeho rady.

(2) Náměstkové zastupují předsedu a jako členové rady odpovídají za svěřené úseky. Rada národního výboru může pověřit zastupováním předsedy v jednotlivých případech i jiného svého člena.

Komise národního výboru

§ 31

Komise jsou iniciativními, výkonnými a kontrolními orgány národního výboru, vybavenými rozhodovací pravomocí k řízení úseků, pro něž byly ustaveny.

Komise jsou výraznou formou přímé účasti pracujících v řešení a plnění úkolů hospodářské a kulturní výstavby, vypracovávání a zabezpečování plánu a rozpočtu národního výboru, zajišťování operativního řízení podniků, kulturních, zdravotních, sociálních a jiných zařízení.

§ 32

(1) Komise národního výboru zejména:

a) řeší problémy v souvislosti s vypracováváním a plněním úkolů plánu a rozpočtu, usnesení národního výboru a jeho rady;

b) podílejí se na vypracovávání a posuzování všech návrhů předkládaných plenárnímu zasedání národního výboru; iniciativně předkládají vlastní návrhy radě a plenárnímu zasedání národního výboru;

c) kontrolují, jak jsou plněna stranická a vládní usnesení, usnesení národního výboru a jeho rady na úseku činnosti, pro který byla komise ustavena; činí opatření k odstranění zjištěných nedostatků;

d) rozhodují o všech důležitých otázkách týkajících se zabezpečování plánu a rozvoje podniků a zařízení, pokud nejsou vyhrazeny plenárnímu zasedání národního výboru nebo jeho radě;

e) mají právo požadovat od vedoucích podniků, od představenstev jednotných zemědělských družstev, od vedoucích zařízení národního výboru atd. vypracování opatření nezbytných k přípravě a zabezpečování plánu a k mobilizaci všech místních zdrojů a rezerv. Dbají, aby taková opatření byla projednána s pracujícími v podniku; na jejich základě napomáhají rozvoji socialistického soutěžení;

f) organizují prověrky činnosti podniků a zařízení, projednávají stav jejich práce s jejich vedoucími pracovníky a ukládají jim závazná opatření k odstranění nedostatků;

g) rozhodují jednotlivé otázky širšího společenského významu a důležité otázky týkající se občanů.

(2) Komise soustřeďují hlavní pozornost na práci mezi obyvatelstvem a pracujícími v podnicích a zařízeních; úzce spolupracují s organizacemi pracujících, zejména s Revolučním odborovým hnutím a Československým svazem mládeže. Zkušeností pracujících, jejich podnětů a připomínek využívají k vypracovávání opatření, směřujících k tomu, aby podniky a zařízení zdokonalovaly svou činnost a stále lépe uspokojovaly potřeby občanů.

§ 33

(1) Komise jsou ve své činnosti řízeny a kontrolovány národním výborem. Rada národního výboru usměrňuje a koordinuje činnost komisí a zevšeobecňuje jejich zkušenosti.

(2) Komise v rámci své pravomoci rozhodují a činí opatření a mohou dávat závazné pokyny vedoucím příslušných odborů národního výboru a vedoucím podniků a zařízení řízených národním výborem.

(3) Odporuje-li opatření komise plánu nebo rozpočtu, jinému usnesení národního výboru nebo jeho rady anebo usnesením, předpisům a směrnicím vyšších orgánů a nezjedná-li nápravu komise sama, národní výbor nebo jeho rada usnesení komise zruší.

§ 34

(1) Do komisí volí národní výbory zpravidla dvě třetiny členů z poslanců národního výboru a ostatní členy volí z osvědčených pracovníků ze závodů, z jednotných zemědělských družstev, z kulturních zařízení apod.

(2) Za předsedu komise volí národní výbor zpravidla člena rady, za tajemníka komise zpravidla vedoucího odboru.

(3) Komise se scházejí, kdykoliv je toho třeba k plnění jejich úkolů. Rozhodují většinou hlasů všech svých členů.

§ 35

K rozšíření účasti pracujících při plnění svých úkolů vytvářejí komise aktivy ze vzorných pracovníků, z odborníků z jednotlivých úseků hospodářského a kulturního života a z veřejných pracovníků; opírají se o poradní a pracovní sbory občanů při podnicích a zařízeních; organizují a řídí občanskou kontrolu.

§ 36

Komise národních výborů vyšších a nižších stupňů navzájem spolupracují a pomáhají si. Komise nemají právo ukládat úkoly komisím ani radám národních výborů nižších stupňů.

Poslanci národních výborů

§ 37

(1) Poslanec národního výboru zastupuje své voliče v národním výboru. Radí se s nimi o všech důležitých opatřeních, řeší s nimi problémy volebního obvodu a uplatňuje jejich zkušenosti, návrhy a připomínky v národním výboru a v jeho orgánech.

(2) Poslanec národního výboru se pravidelně schází se svými voliči, vysvětluje jim politiku Komunistické strany Československa, seznamuje je se zákony, s nařízeními a usneseními vlády, s usneseními národního výboru i národních výborů vyšších stupňů, mobilizuje a organizuje je k jejich uskutečňování. Skládá voličům pravidelně účty ze své činnosti.

(3) Poslanec národního výboru upevňuje styk s kolektivy pracujících v závodech svého volebního obvodu, získává je pro spolupráci s národním výborem a rozvíjí spolupráci s odborovými organizacemi a jejich orgány. Pravidelně je informuje o úkolech národního výboru a vyžaduje si od nich podněty pro svou práci.

(4) Poslanec národního výboru vyššího stupně udržuje úzký styk s národními výbory nižšího stupně, které působí v jeho volebním obvodu, pomáhá jim a spolupracuje též s jejich poslanci.

§ 38

Poslanec národního výboru je povinen aktivně se zúčastňovat prací národního výboru, pracovat v některé komisi a svou funkci svědomitě plnit.

§ 39

(1) Rada národního výboru je povinna vytvářet podmínky pro úspěšnou činnost poslanců národního výboru, zejména je povinna pravidelně informovat poslance o důležitých problémech politického, hospodářského a kulturního rozvoje, o vlastních opatřeních i o opatřeních vyšších orgánů a organizovat výměnu zkušeností z jejich činnosti.

(2) Rada, komise a odbory národního výboru projednávají předem s poslancem národního výboru závažnější opatření, která se bezprostředně týkají občanů jeho volebního obvodu.

§ 40

(1) Poslanec národního výboru iniciativně předkládá národnímu výboru, jeho radě a komisím k projednání otázky spadající do jejich působnosti.

(2) Poslanec národního výboru je oprávněn vznášet na radu a komise dotazy související s jejich činností. Tyto dotazy musí být zodpovězeny do 15 dnů.

(3) Poslanec národního výboru má právo požadovat od vedoucích odborů veškerá vysvětlení vztahující se na činnost odborů, která mu musí být bezodkladně poskytnuta.

(4) Poslanec národního výboru má právo projednávat s vedoucími podniků, provozoven a zařízení v obvodu národního výboru stížnosti a připomínky občanů a doporučovat vedoucím opatření k odstranění nedostatků. V závažnějších případech se obrací na národní výbor, jeho radu nebo příslušnou komisi, aby vedoucímu uložila v zájmu občanů vhodná opatření k nápravě nedostatků.

§ 41

(1) Funkce poslance národního výboru je čestná. Podnik, družstvo nebo jiná organizace, v níž poslanec pracuje, je povinna umožnit mu výkon funkce.

(2) Plnění povinností poslance národního výboru nemůže vést k újmě na pracovním výdělku, ani ke zkrácení na právech a nárocích vyplývajících z pracovního poměru. Ustanovení odstavců 1 a 2 platí i pro občany zvolené národním výborem za členy jeho komisí.

(3) Nároky předsedů, jejich náměstků, tajemníků a ostatních členů rad národních výborů, které jim vzniknou, nemohou-li pro výkon funkce vykonávat své pravidelné zaměstnání, upraví vláda.

Odbory národního výboru

§ 42

(1) Národní výbory vytvářejí z politicky vyspělých a odborně kvalifikovaných pracovníků, schopných organizátorů pro jednotlivá odvětví nebo úseky činnosti své odbory. Odbory národního výboru připravují odborné podklady pro volené orgány národního výboru, podávají jim iniciativní návrhy, pod jejich vedením vyvíjejí organizátorskou činnost, zabezpečují a kontrolují provádění usnesení národního výboru, jeho rady a komisí a řeší otázky, kterými je tyto orgány pověří.

(2) Vedoucí a ostatní pracovníci odborů jsou povinni zúčastňovat se schůzí a besed poslanců národního výboru s voliči, pomáhat jim při organizování těchto schůzí a besed a při zajišťování úkolů, které z nich vyplynou.

(3) Vedoucí odborů odpovídají za správné a včasné vyřizování připomínek, návrhů, stížností a záležitostí občanů patřících do jejich působnosti.

§ 43

(1) Činnost odborů řídí národní výbor a jeho rada, jimž jsou odbory plně odpovědny. Odbory jsou vázány též pokyny příslušných komisí a jsou povinny plnit úkoly, které jim komise uloží.

(2) Vedoucí odborů jsou v otázkách odborného vedení odvětví a v otázkách vyžadujících jednotné celostátní úpravy vázáni směrnicemi a pokyny příslušného ministerstva (ústředního orgánu). Obdobně jsou vedoucí odborů vázáni směrnicemi a pokyny vedoucích odborů národních výborů vyšších stupňů.

(3) Národní výbor, jeho rada a příslušná komise mohou rozhodnutí a opatření odborů měnit nebo rušit.

(4) Vedoucí odboru národního výboru vyššího stupně může zrušit rozhodnutí a opatření odboru národního výboru nižšího stupně, je-li v rozporu s platnými předpisy nebo usneseními národních výborů. Totéž oprávnění přísluší ministrům (vedoucím ústředních orgánů), jde-li o rozhodnutí a opatření odborů krajských národních výborů.

Oddíl 4

Ustanovení přechodná a závěrečná

§ 44

Orgány nově zvolených národních výborů převezmou nejpozději do 30. června 1960 úkoly orgánů dosavadních národních výborů. Dokud se tak nestane, plní orgány dosavadních národních výborů své běžné úkoly.

§ 45

(1) Vláda podrobněji upraví rozšíření pravomoci národních výborů, zejména okresních, městských a místních, stanoví pravomoc a odpovědnost národních výborů jednotlivých stupňů, vymezí úkoly při řízení jednotlivých úseků hospodářství a kultury a okruh hospodářských a rozpočtových organizací, které spravují národní výbory jednotlivých stupňů.

(2) Vláda též upraví

a) zásady organizačního uspořádání národních výborů jednotlivých stupňů a jejich orgánů,

b) postup při rozhodování národních výborů (jejich orgánů) o právních poměrech občanů a organizací, jakož i o výkonu těchto rozhodnutí orgány národních výborů nebo soudy,

c) rozsah nároků poslanců národních výborů a občanů zvolených za členy komisí národních výborů, jakož i rozsah povinností podniků, družstev a jiných organizací, v nichž pracují.

(3) Vláda, popřípadě orgány jí pověřené učiní opatření potřebná k nerušenému přechodu na novou organizaci národních výborů a jejich orgánů.

§ 46

Zrušují se:

zákon č. 13/1954 Sb., o národních výborech, ve znění zákona č. 10/1957 Sb. a zákonného opatření předsednictva Národního shromáždění č. 38/1958 Sb.,

vládní nařízení č. 32/1954 Sb., o úpravě některých poměrů členů národních výborů, ve znění vládního nařízení č. 39/1958 Sb.,

ustanovení §§ 7 a 8 zákona č. 43/1955 Sb., o československých lázních a zřídlech,

vládní nařízení č. 27/1956 Sb., o městských národních výborech v západočeských lázních,

vládní nařízení č. 33/1958 Sb., o organizaci výkonných orgánů národních výborů, ve znění vládního nařízení č. 25/1959 Sb.,

zákon Slovenské národní rady č. 3/1954 Sb. SNR, o působnosti, organizaci a územním obvodu Městského národního výboru ve Vysokých Tatrách,

nařízení sboru pověřenců č. 5/1954 Sb. SNR, o působnosti Městského národního výboru a obvod-

ních národních výborů ve Vysokých Tatrách a o organizaci jejich výkonných orgánů, ve znění nařízení sboru pověřenců č. 3/1957 Sb. SNR a č. 5/1957 Sb. SNR,

zákon Slovenské národní rady č. 6/1958 Sb. SNR, o zřízení, organizaci a působnosti Městského národního výboru v Piešťanech,

zákon č. 266/1920 Sb., o názvech měst, obcí, osad a ulic, jakož i označení obcí místními tabulkami a číslování domů, a prováděcí nařízení č. 324/1921 Sb.

§ 47

Tento zákon nabývá účinnosti ode dne 12. června 1960; provede jej vláda.

Novotný v. r.
Fierlinger v. r.
Široký v. r.

Dolanský v. r.
Kopecký v. r.
Barák v. r.
inž. **Šimůnek** v. r.
inž. **Jankovcová** v. r.
dr. **Kyselý** v. r.
Plojhar v. r.
David v. r.
Ďuriš v. r.
Krajčír v. r.
Krosnář v. r.
generál armády **Lomský** v. r.
Machačová v. r.
dr. **Nejedlý** v. r.
Poláček v. r.
Štrougal v. r.
Uher v. r.
Beran v. r.
Jonáš v. r.
dr. **Kahuda** v. r.
Reitmajer v. r.
dr. **Škoda** v. r.
dr. **Vlasák** v. r.
Brabec v. r.
inž. **Černý** v. r.
dr. **Neuman** v. r.
Ouzký v. r.
Pospíšil v. r.
inž. **Půčik** v. r.

66

VLÁDNÍ NAŘÍZENÍ

ze dne 3. června 1960

o úpravě některých poměrů poslanců národních výborů a občanů zvolených za členy komisí národních výborů

Vláda Republiky československé nařizuje podle §§ 41 a 45 odstavec 2 písmeno c) zákona č. 65/1960 Sb., o národních výborech:

§ 1

(1) Poslanec národního výboru je zástupcem svých voličů v národním výboru. Je povinen vykonávat funkci, ke které ho lid povolal, svědomitě a poctivě, k prospěchu socialistické společnosti a jejích občanů. Je mu zaručeno vykonávat funkci bez újmy na pracovním výdělku.

(2) Aby nebyl narušován chod národního hospodářství a bylo dbáno co největší hospodárnosti, organizují národní výbory činnost svých poslanců zásadně tak, aby funkci mohli vykonávat převážně mimo pracovní dobu.

§ 2

(1) Hospodářská, rozpočtová neb jiná organizace (dále jen „organizace") je povinna poskytnout svému zaměstnanci, který je poslancem národního výboru, pracovní volno na dobu nezbytně nutnou k tomu, aby mohl plnit povinnosti vyplývající z funkce poslance národního výboru (dále jen „výkon funkce").

(2) Předsedům, jejich náměstkům a tajemníkům národních výborů poskytuje organizace na žádost rady národního výboru, o jejíhož člena jde, nepla-

cené pracovní volno potřebné pro výkon funkce. Stejné platí i pro další členy rad národních výborů, kteří jsou pro výkon funkce zcela uvolněni ze svého dosavadního zaměstnání.

(3) Podle zásad uvedených v odstavcích 1 a 2 uvolňují též své členy jednotná zemědělská družstva a jiná lidová družstva pro výkon funkce.

§ 3

(1) Za dobu pracovního volna poskytnutého podle § 2 odstavce 1 má zaměstnanec vůči organizaci nárok na veškeré požitky, jako kdyby po tuto dobu pro ni pracoval. Požitky, které zaměstnanci za dobu pracovního volna přísluší, se vypočtou podle průměru za poslední tři měsíce.

(2) Poslancům národního výboru, kteří jsou domáckými dělníky nebo kteří nejsou v pracovním poměru, např. členům jednotných zemědělských družstev, poskytuje na jejich žádost národní výbor přiměřenou náhradu za výdělek ušlý jim výkonem funkce.

(3) Poslanci národních výborů mají nárok na náhradu nutných výdajů, vzniklých jim při výkonu funkce. Tyto výdaje hradí národní výbor. Pro nárok na úhradu výdajů a určení jejich výše se užije obdobně předpisů platných pro státní zaměstnance.

§ 4

Předsedům, jejich náměstkům, tajemníkům národních výborů a popřípadě dalším členům rad národních výborů poskytuje národní výbor odměnu za výkon funkce. Odměna je zhodnocením rozsahu odpovědnosti a významu funkce a zahrnuje i náhradu ušlého výdělku.

§ 5

Členové rad národních výborů, kteří jsou pro výkon funkce zcela uvolněni ze svého dosavadního zaměstnání, posuzují se z hlediska předpisů o placené dovolené na zotavenou a pro účely nemocenského pojištění a důchodového zabezpečení jako zaměstnanci národních výborů.

§ 6

(1) Zaměstnanec, jemuž bylo poskytnuto pracovní volno k výkonu funkce (§ 2 odstavce 1 a 2), nemůže být z tohoto důvodu zkrácen na právech a nárocích, vyplývajících z pracovního poměru (např. při zařazení do pracovních nebo platových tříd a skupin, pokud jde o vznik nároku na dovolenou na zotavenou a její délku, z hlediska předpisů o nemocenském pojištění, o důchodovém zabezpečení, o věrnostním přídavku apod.).

(2) Funkce poslance v národním výboru nemůže být důvodem k přeložení (převedení, přemístění) zaměstnance na pracovní místo, které by mu znemožnilo výkon funkce nebo na práci méně kvalifikovanou, ani k rozvázání pracovního poměru. Poruší-li organizace toto ustanovení, zjedná příslušný nadřízený orgán na návrh rady národního výboru neprodleně nápravu.

§ 7

Ustanovení § 1, § 2 odstavců 1 a 3, §§ 3 a 6 se vztahují i na občany zvolené národním výborem za členy jeho komisí.

§ 8

Podrobnější předpisy vydá ministerstvo vnitra v dohodě s ministerstvem financí, Ústřední rada odborů a Státní úřad sociálního zabezpečení.

§ 9

Toto nařízení nabývá účinnosti ode dne 12. června 1960; provede je ministr vnitra v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Široký v. r.

Barák v. r.

Vydavatel: Ministerstvo spravedlnosti. — **Redakce:** Praha 1 Malá Strana, Tržiště 9 Telefon 498 41 až 49 — **Administrace:** Statistické a evidenční vydavatelství tiskopisů Praha, n. p. Praha 1 Malá Strana, Tržiště 9 Telefon 498 41 až 49 — Vychází podle potřeby. — Předplatné na celý rok Kčs 108,—, na půl roku Kčs 54,—, na čtvrt roku Kčs 27,— Předplácet lze na dobu nejméně čtvrt roku, vždy jen k 1. každého kalendářního čtvrtletí. — Zrušení odběru se uznává jen ke konci každého kalendářního čtvrtletí, nejpozději 10 dní před stanoveným datem — Frankované reklamace se uznávají jen dojdou-li do 15 dnů po vydání reklamovaná částky. — Účet SBČS Praha 1, č. ú. 322-9062. — Novinová sazba povolena poštovním úřadem Praha 022, číslo 313-348 Be 55. — **Tiskne:** Knihtisk 1, národní podnik v Praze 1 Malá Strana, Karmelitská 6.
Dohlédací poštovní úřad Praha 022.